

Metodika otázek

Tabulka 3: Metodická doporučení k otázkám úlohy Koláč pro nepřítele

Č. otázky	Metodická doporučení pro využití úlohy
1	<p>Aby žáci vnímali vypravěče příběhu, můžeme např.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Vyhledávat texty, které jsou vyprávěny jednou z postav, a ukazovat žákům pomocí modelování, jaká vodítka pro odhalení vypravěče nám autor textu poskytnul. ■ U krátkých textů s vypravěčem – postavou po žácích žádat, aby označili tvrzení, která by vypravěč odsouhlasil. Žáci se tím učí vnímat perspektivu vypravěče. Vypravěč vždy prezentuje svůj úhel pohledu. Můžeme jeho stanovisko sledovat a chápat. ■ Nejprve používat označení postava, která vypráví příběh, u zdatnějších žáků nahradit pojmem vypravěč. ■ V <i>dílnách čtení</i> vést žáky k vyhledávání vypravěče. Mohou ho charakterizovat, sepsat, co o sobě prozrazuje, co zatajuje. Žáci mohou určit, zda je vypravěčem některá z postav, nebo ne. ■ U známých příběhů a pohádek vyzývat žáky, aby vymýšleli varianty příběhu s vypravěčem z okruhu postav (pohádka <i>O Červené karkulce</i> vyprávěná vlkem, babičkou, myslivcem). Podobně u historek, které vymyslíme a které odrážejí zkušenost žáků (např. <i>rozbil jsem sousedovi okno míčem</i>), žáci vymýšlejí varianty s jiným vypravěčem, než kterého jsme uvedli my (soused, kamarád, maminka).
2, 4, 9	<p>Aby se žáci naučili propojovat informace v textu a vyvozovat, můžeme např.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Pokládat žákům otázky, na které je možné odpovědět jedině v případě, že si žáci propojí informace z různých částí textu (např. z různých odstavců či vět). ■ Podněcovat žáky, aby si takové otázky kladli, např. při <i>čtení s otázkami</i> či při jiné práci s textem, jejímž cílem je naučit žáky klást si dobré otázky nad textem. ■ Při <i>řízeném čtení</i> žákům klást otázky mířící na vyvozování z textu. Hledat příležitosti, kdy je možné vyvodit více než jednu informaci. ■ Často žákům modelovat, jak vyvozujeme implicitní informace z textu. ■ Pro nácvik dovednosti vyvozování využívat i komiks. Žáci vyjadřují explicitně, jaké informace chybějí mezi jednotlivými okénky, co nám autor neřekl doslova, protože věřil, že si slepá místa doplníme sami na základě zkušeností a vodítek, která nám dal.
3, 6, 7, 8	<p>Aby se žáci naučili najít požadovanou informaci, i když je otázka na ni formulována jinými slovy, můžeme např.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Při práci s textem promýšlet otázky tak, abychom se neptali přesně stejnými slovy, která jsou použita v textu. ■ Pokládat žákům obecnější otázky, na které mohou všichni hledat odpovědi ve vlastních textech (např. při <i>dílně čtení</i>). ■ Dávat žákům příležitost, aby zformulovali vlastními slovy, nač se otázka ptá.